

ปัจจัยด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

Factor of Cultural Heritage Values that Effecting to Gastronomy Tourism Experience in Phuket Old Town Community

¹พฤตติยาพร มณีรัตน์ และ ²ประสพชัย พสุนนท์

¹Prutthiyaporn Maneerat and ²Prasopchai Pasunon

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat University, Thailand

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²Faculty of Management Science, Silpakorn University, Thailand

Email: ¹prutthiyaporn@gmail.com, ²prasopchai@ms.su.ac.th

Received February 13, 2022; Revised March 31, 2022; Accepted May 15, 2022

บทคัดย่อ

จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม โดยสามารถสร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจำนวน 400 ชุด ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งพบว่า 1) ความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่มีต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีค่าอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีความสัมพันธ์ในทางบวก หากคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารจะเพิ่มขึ้น 3) ปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม พบว่ามี 5 ด้านที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

คำสำคัญ: คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม; ประสบการณ์; การท่องเที่ยวเชิงอาหาร; ชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

Abstract

Phuket Province is a destination with potential in tourism resources and cultural heritage that represents the local identity and can create tourism experiences. This research aimed to study the level of opinion, relationship, and factor of cultural heritage values can affect to gastronomy tourism experiences. This was a quantitative research based on collected data from 400 Thai tourists. The statistics that were analyzed and tested the hypothesis were mean, standard deviation, Pearson's correlation, and multiple regression. It was found that 1) the level of opinions on cultural heritage values and gastronomy tourism experiences were high; 2) the relationship was a positive correlation. If cultural heritage values increase, gastronomy tourism experience will increase too; and 3) there were five cultural heritage value factors that influenced gastronomy tourism experiences.

Keywords: Cultural heritage values; Experiences; Gastronomy tourism; Phuket Old Town Community

บทนำ

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2564 จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 923,767 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 8,263.94 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ซึ่งเป็นผลมาจากการระบาดของโควิด-19

จังหวัดภูเก็ตมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อาหารท้องถิ่นที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางมรดกทางวัฒนธรรม ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในการนำเสนอวิถีชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นำอาหารท้องถิ่นมาผสมผสานร่วมกับมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้นมรดกทางวัฒนธรรมและอาหารจึงมีความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยนักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมเรียนรู้และสัมผัสถึงประสบการณ์ทางด้านอาหาร เพื่อชิมอาหารและเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกับ คนในท้องถิ่น (พรธณี สวณเพลง และคณะ, 2559) การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นหลัก โดยนำอาหารและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ทำให้นักท่องเที่ยวอาจไม่ได้รับประสบการณ์ด้านอาหารท้องถิ่นโดยตรง จึงนำไปสู่แนวคิด

งานวิจัย ในการศึกษาปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การดำรงชีวิต ความแท้จริง ความงาม เอกลักษณ์ คุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และคุณค่าในการอนุรักษ์ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว (Chaigasem & Jecan, 2021) ในส่วนของแนวคิดเชิงประสบการณ์นั้น สามารถนำมาประเมินประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (นิมิต ชุณห์จจร, 2564)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ 1) ความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย 2) การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย 3) การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ด้านวิชาการในการศึกษารูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ตามบริบทของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนการท่องเที่ยว และประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างอาชีพสร้างรายได้แก่คนในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) หรืออาจเรียกได้ว่าการท่องเที่ยวด้านการทำอาหาร (Culinary Tourism) หรือการท่องเที่ยวด้านอาหาร (Food Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่นำเสนอจุดเด่นด้านอาหารของพื้นที่ รวมถึงกิจกรรมด้านอาหารตั้งแต่ส่วนผสมอาหาร การเตรียมการ การแปรรูป และการให้บริการและวัฒนธรรมของท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างธรรมชาติของพื้นที่ วัฒนธรรม การบริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การเข้าถึงทรัพยากร และเอกลักษณ์ของพื้นที่ รวมเป็นประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว (ภูริ ชุณห์จจร, 2560)

นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการกินและการดื่มในร้านอาหารท้องถิ่น การเยี่ยมชมฟาร์มและแหล่งการผลิตอาหาร (Azavedo, 2019) ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านเทศกาลอาหาร งานแสดงสินค้าอาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น กระบวนการเตรียมอาหารและการนำเสนอ (Georghe et al., 2014) ตลอดจนเส้นทางการท่องเที่ยว ตลาดท้องถิ่น งานเทศกาล การสอนทำอาหาร โดยการนำวัฒนธรรมอาหารของท้องถิ่นมาสร้างเป็นประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Solmaz et al., 2015) และการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสินค้าท้องถิ่นรวมถึงคนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในการเยี่ยมชมการผลิตอาหาร งานเทศกาลประเพณี การรับประทานอาหารท้องถิ่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนด้านอาหารท้องถิ่น ซึ่งอาหารท้องถิ่นสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว

แนวคิดด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงประวัติความเป็นมาและความภูมิใจของคนในท้องถิ่น (พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตโต, 2563) โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และทำให้เกิดการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านมรดกทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) มรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน โบราณคดี งานจิตรกรรม เป็นต้น และ 2) มรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Cultural Heritage) หรือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เช่น ภาษา ศิลปะการแสดง ประเพณี ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ภูมิปัญญา เป็นต้น (พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตโต, 2563) ทั้งนี้ จากอนุสัญญาว่าด้วยการรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ มีลักษณะเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างและปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นกลายเป็นอัตลักษณ์ (พนิต มงคลธรรมรัตน์, 2561) และ (Tudorache Petronela, 2016) ทั้งยังเป็นการผสมผสานระหว่างอารยธรรมและภูมิปัญญา ที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณ และจิตสำนึก วัฒนธรรมของท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในประเทศ สังคม และชุมชน

มรดกทางวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ท้องถิ่นและตัวแทนทางวัฒนธรรม การทำอาหารและวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์ต่อการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการทำอาหารหรืออาหารท้องถิ่นก็คือมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น (Saurabh et al., 2020) ทั้งนี้ อาหารยังมีความเชื่อมโยงถึงลักษณะภูมิประเทศและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (กฤตวิทย์ กฤตมโนรช และ ศุภกร ดิษฐพันธ์, 2561) ซึ่งอาหารท้องถิ่นนั้นได้รับอิทธิพลมาจากวิถีชีวิตและภูมิปัญญาหรือความรู้ความชำนาญของคนในท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น (Lunchaprasith, 2018)

คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 9 ปัจจัย ได้แก่ 1) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ 2) คุณค่าการดำรงชีวิต 3) คุณค่าความแท้จริง 4) คุณค่าความงาม 5) คุณค่าทางเศรษฐกิจ 6) คุณค่า

ทางสังคม 7) คุณค่าทางการศึกษา 8) คุณค่าในการอนุรักษ์ และ 9) คุณค่าทางเอกลักษณ์ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว (Chaigasem & Jecan, 2021) อีกทั้งมรดกทางวัฒนธรรมยังเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นปัจจุบัน ในการศึกษาเรื่องราวในอดีต (Fang & Ariffin, 2021)

มรดกทางวัฒนธรรมนั้น จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นท้องถิ่น เป็นรากเหง้าของคนในท้องถิ่นที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความเป็นตัวตน ซึ่งอาหารถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า แสดงออกถึงวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาของคนในท้องถิ่น

แนวคิดด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ประสบการณ์การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับสถานที่ (Walker & Moscardo, 2014) การได้รับความรู้ เกิดความประทับใจ และเกิดความทรงจำที่ดี (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ และ สันติธร ภูริภักดี, 2563) โดยประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำคือประสบการณ์ที่ดีที่สุดที่จะจำได้และเกิดเป็นความทรงจำ (Kim et al., 2012)

การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์ด้านอาหารผ่านกิจกรรมของท้องถิ่น โดยการแบ่งปันประสบการณ์จะเกิดขึ้นหลังจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งหากนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ดี นักท่องเที่ยวก็จะแบ่งปันประสบการณ์ต่อให้กับบุคคลอื่น การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงควรมีการออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะทำให้ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานที่แตกต่างกัน (นิมิต ชูณสัน และ อุมาภรณ์ สมกาย, 2564)

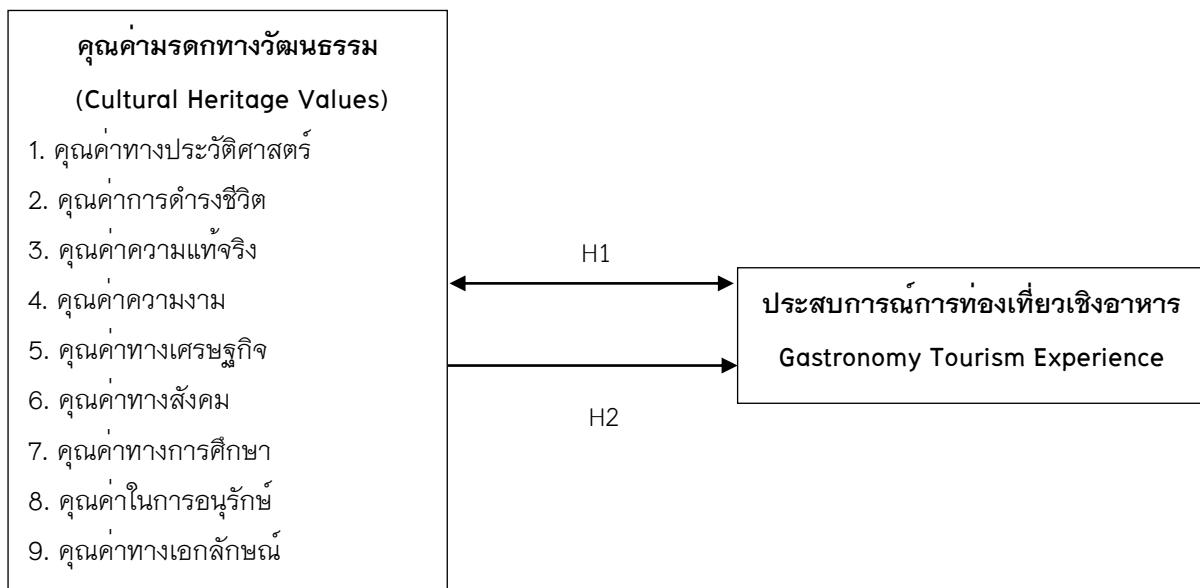
อาหารเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องผลิตอาหารที่โดดเด่นและสร้างสรรค์ มีการใช้นวัตกรรมในการสร้างผลิตภัณฑ์อาหารที่มีความแตกต่าง ส่วนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะมีความสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการผลิต การบริโภคอาหารและการสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่น (Greg Richard, 2017) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้ประเมินประสบการณ์การบริการในแหล่งท่องเที่ยวทางมรดกทางวัฒนธรรมจากอารมณ์และจิตใจจากการมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะมีอิทธิพลต่อการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว (นชนลิน อินทุพัฒน์, 2563) ส่วนคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับแรงจูงใจและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Chaigasem & Jecan, 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรม มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์และตัวแทนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นทางด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งมีประโยชน์ต่อการศึกษา การพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการอนุรักษ์ ส่วนอาหารท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่ง

สามารถอธิบายเรื่องราวในอดีตด้านประวัติศาสตร์ การดำรงชีวิต ความแท้จริง ความงาม ลักษณะเอกลักษณ์ทางสังคม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้น สามารถสร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีอาหารและกิจกรรมด้านอาหารเป็นสิ่งจูงใจในการขับเคลื่อนให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจ เกิดเป็นภาพความทรงจำและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดด้านมรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร มาศึกษาในประเด็นความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมกับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของ (Chaigasem & Jecan, 2021) มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิด เนื่องจากมีการกำหนดปัจจัยด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทและลักษณะของทรัพยากรทางวัฒนธรรมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ต และประเด็นด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของ (นิमित ชุ่นสั้น และ อุมาภรณ์ สมกาย, 2564) มาพัฒนากรอบแนวคิด โดยศึกษาในบริบทของพื้นที่ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย แสดงดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานงานวิจัย

1. คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ดัง H1 ซึ่งแสดงในภาพที่ 1

2. คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีอิทธิพลต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ดัง H2 ซึ่งแสดงในภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีความสะดวกและรวดเร็ว โดยกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ (Cochran, 1953) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของประชากร (Infinite Population) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 จากการคำนวณในสูตรได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 385 คน

การเก็บข้อมูลในเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยการนำลิ้งค์แบบสอบถามเก็บข้อมูลออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ค และส่งให้กับกลุ่มและสมาคมการท่องเที่ยวต่างๆ จำนวน 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยว (PAA), กลุ่มสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภูเก็ต (PTA), สมาคมมัคคุเทศก์อันดามัน, กลุ่มวัฒนธรรมคนภูเก็ต, กลุ่มอาหารภูเก็ต, กลุ่ม AEC Journeys, กลุ่ม Phuket Sand Box และกลุ่มผู้ประกอบการทางเรือ ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 ได้จำนวน 403 ชุด จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลได้จำนวน 400 ชุด และนำผลไปดำเนินการตามขั้นตอนของงานวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการปรับปรุงแบบสอบถามจากการศึกษางานวิจัยของ (Chaigasem & Jecan, 2021) และนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามและการอธิบายข้อคำถามให้มีความชัดเจนและตรงตามบริบทของพื้นที่เพิ่มขึ้น และมีข้อคำถามเบื้องต้นในการคัดกรองเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการประเมินความถูกต้องของแบบสอบถามและเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง IOC (Index of Item-Objective Congruence) เพื่อพิจารณาและตรวจความถูกต้องของเนื้อหาข้อคำถามในแต่ละข้อตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้หรือไม่ จำนวน 3 คน ซึ่งมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 ในทุกข้อคำถาม มีค่าโดยรวมเท่ากับ 0.97 และนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 30 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) พบว่ามีค่า α เท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.70

เป็นค่าที่สามารถยอมรับได้ ตามเกณฑ์ของ (George & Mallery, 2003) จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้านปัจจัยมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ในการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งจะมีค่าระหว่าง $(-1 \leq r \leq +1)$ และการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ 5 ระดับ (Hinkle, 1998)

3. การวิเคราะห์ปัจจัยมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่สามารถพยากรณ์ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในการพยากรณ์ตัวแปรที่จะศึกษา โดยทำการทดสอบสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัย

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งแสดงค่าในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ที่	รายการ	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม				
1	คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (HV)	4.39	0.55	มาก
2	คุณค่าการดำรงชีวิต (LV)	3.98	0.61	มาก
3	คุณค่าความแท้จริง (AV)	4.18	0.60	มาก
4	คุณค่าความงาม (AEV)	4.34	0.57	มาก
5	คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV)	4.15	0.59	มาก
6	คุณค่าทางสังคม (SV)	4.32	0.57	มาก
7	คุณค่าทางการศึกษา (EDV)	4.29	0.56	มาก
8	คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV)	4.18	0.60	มาก
9	คุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV)	4.29	0.59	มาก
ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (EP)		4.19	0.54	มาก

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตส่งผลต่อการได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือมีค่า $\bar{x} = 4.19$ และมีค่า S.D. = 0.54

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ด้านอาหาร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมแต่ละด้านกับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม	ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร		
	Pearson Correlation (r)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (HV)	0.52**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าการดำรงชีวิต (LV)	0.54**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าความแท้จริง (AV)	0.58**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าความงาม (AEV)	0.55**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV)	0.60**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าทางสังคม (SV)	0.61**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าทางการศึกษา (EDV)	0.60**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV)	0.60**	0.00	ปานกลาง
คุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV)	0.58**	0.00	ปานกลาง

** Correlation is significant at the 0.01 level

จากสมมติฐานที่ 1 คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (HV) คุณค่าการดำรงชีวิต (LV) คุณค่าความแท้จริง (AV) คุณค่าความงาม (AEV) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV) ด้านคุณค่าทางสังคม (SV) คุณค่าทางการศึกษา (EDV) คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV) และคุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV) กับ ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.50 – 0.70 ในทุกข้อ กล่าวคือ หากคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น จะทำให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารเพิ่มขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยคุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยคุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหารูปแบบสมการพยากรณ์ของประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

คุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรม	Unstandardized		t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients				Statistic	
	B	Std. Error			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.66	0.17	3.75	0.00		
คุณค้ำทางประวัติศาสตร์ (HV)	0.02	0.04	0.57	0.56	0.53	1.86
คุณค้ำการดำรงชีวิต (LV)	0.00	0.04	0.06	0.94	0.59	1.68
คุณค้ำด้านความแท้จริง (AV)	0.16	0.04	3.69	0.00	0.44	2.22
คุณค้ำความงาม (AEV)	0.04	0.04	0.94	0.34	0.44	2.23
คุณค้ำทางเศรษฐกิจ (EV)	0.14	0.04	2.96	0.00	0.43	2.30
คุณค้ำทางสังคม (SV)	0.12	0.05	2.40	0.01	0.38	2.61
คุณค้ำทางการศึกษา (EDV)	0.08	0.05	1.43	0.15	0.33	3.02
คุณค้ำในการอนุรักษ์ (CV)	0.14	0.04	2.97	0.00	0.41	2.42
คุณค้ำทางเอกลักษณ์ (IV)	0.09	0.04	0.48	0.04	0.42	2.33

a. Dependent Variable: ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (EP)

R = 0.73, R² = 0.54, Adj R² = 0.52, SE_{est} = 0.37, Durbin-Watson = 1.98

จากตารางการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหารูปแบบสมการพยากรณ์ของประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตด้วยวิธีการนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter Regression) พบว่า คุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรมด้าน คุณค้ำความแท้จริง (AV) มีค่า Sig = 0.00 คุณค้ำทางเศรษฐกิจ (EV) มีค่า Sig = 0.00 คุณค้ำทางสังคม (SV) มีค่า Sig = 0.01 คุณค้ำในการอนุรักษ์ (CV) มีค่า Sig = 0.00 และ คุณค้ำทางเอกลักษณ์ (IV) มีค่า Sig = 0.04 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยด้านดังกล่าวสามารถพยากรณ์ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยปัจจัยคุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถพยากรณ์ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารได้ดีที่สุด คือ คุณค้ำความแท้จริง (AV) เท่ากับ 0.16 รองลงมาคือคุณค้ำในการอนุรักษ์ (CV) และคุณค้ำทางเศรษฐกิจ (EV) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.14 คุณค้ำทางสังคม (SV) เท่ากับ 0.12 และคุณค้ำทางเอกลักษณ์ (IV) เท่ากับ 0.09 ทั้งนี้ จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า Tolerance ในแต่ละด้านของปัจจัยคุณค้ำมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าไม่

น้อยกว่า 0.20 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความคาดเคลื่อนของการพยากรณ์ที่ 0.66 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y (\text{ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร}) = 0.66 + 0.16(AV) + 0.14(EV) + 0.12(SV) + 0.14(CV) + 0.09(IV)$$

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สามารถอธิบายสมมติฐานที่ 2 ได้ว่า คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม คุณค่าความแท้จริง (AV) คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ (EV) คุณค่าทางสังคม (SV) และคุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV) สามารถพยากรณ์ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวยังชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ในส่วนของตัวแปร คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (HV) คุณค่าการดำรงชีวิต (LV) คุณค่าความงาม (AEV) คุณค่าทางการศึกษา (EDV) นั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ไม่สามารถพยากรณ์ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุมชนมีมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โดยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความทรงจำและประสบการณ์จากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิमित ชุณส์สัน และ อุมารณ สมกาย (2564) และงานวิจัยของ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ และ สันติธร ภูริภักดี (2563) ที่ได้กล่าวว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว แรงจูงใจในการท่องเที่ยว และคุณภาพการบริการ ทำให้เกิดประสบการณ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ ความน่าสนใจ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะ บรรยากาศที่มีความแท้จริง ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมนั้น จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความบันเทิงและประสบการณ์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Walker & Moscardo (2014) ซึ่งกล่าวว่า กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว

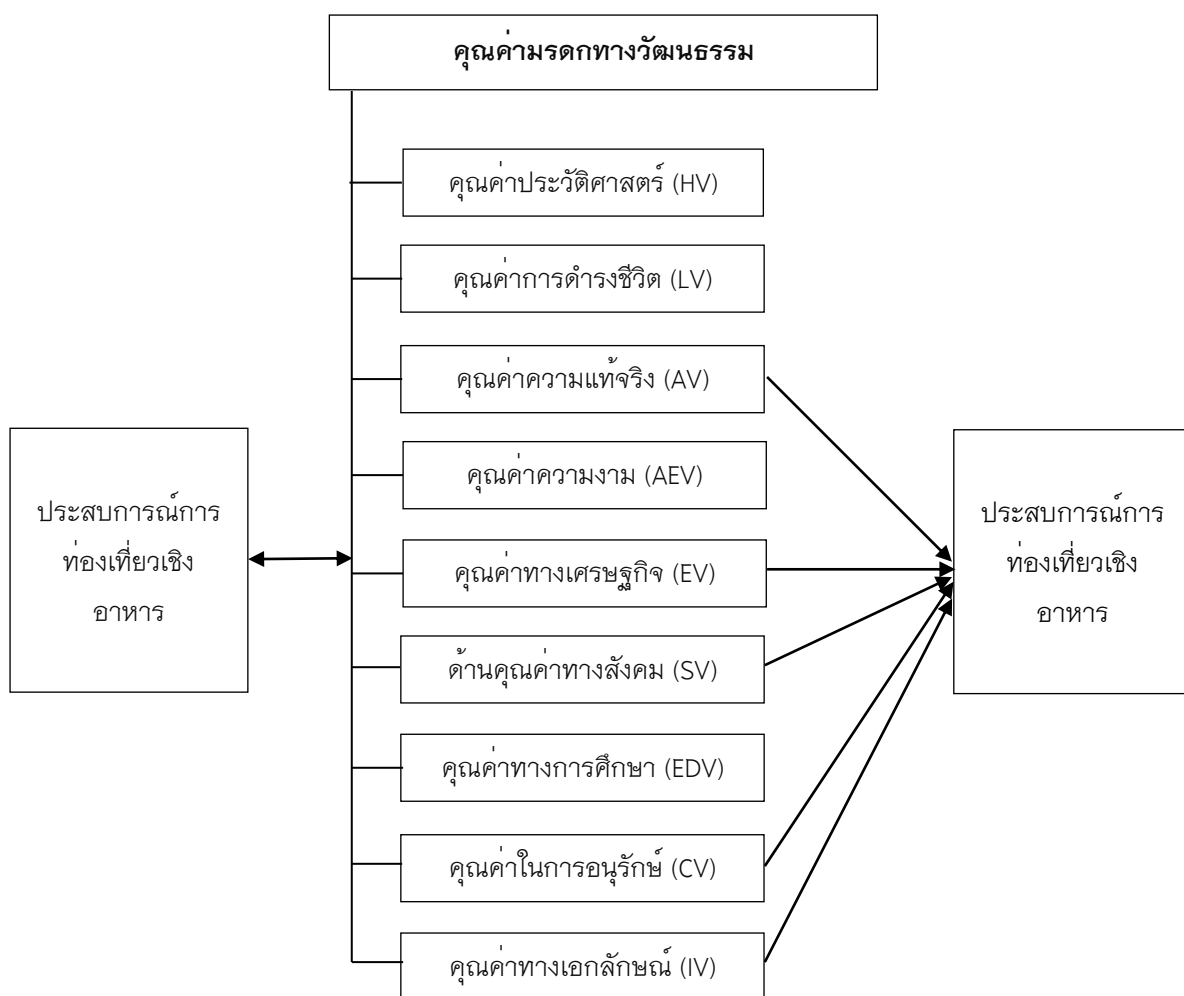
2. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร กล่าวคือ ถ้าคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารจะเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติ ชุณหะขจร (2560) ซึ่งพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการท่องเที่ยวที่สัมผัสถึงวัฒนธรรมการบริการ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมเป็นประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสินค้าท้องถิ่น การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ จะเป็นการสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Azavedo (2019) ซึ่งได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้นหมายถึงการรับประทานอาหารในร้านอาหารท้องถิ่น และการเยี่ยมชมแหล่งผลิตอาหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Solmez et al. (2015) ซึ่งกล่าวว่างานเทศกาล งานแสดงสินค้า การสอนทำอาหารจากคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น สามารถสร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้

3. จากการศึกษาปัจจัยคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้น พบว่า มีเพียง 5 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้แก่ คุณค่าความจริง (AV) คุณค่าการอนุรักษ์ (CV) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV) คุณค่าทางสังคม (SV) และคุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV) ซึ่งตรงกับผลข้อมูลของระดับความคิดเห็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีต่อระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิง ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อันเป็นผลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีความคาดหวังที่จะได้สัมผัสและรับประสบการณ์ด้านอาหารท้องถิ่นที่มีรสชาติดั้งเดิมและมีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งนี้ ความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมสามารถสร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณภา บุญประกอบ และคณะ (2560) ที่พบว่า อาหารมีความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นการสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในการเรียนรู้วัฒนธรรม สังคม และวิถีชีวิต ส่วนการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีการนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อาหารท้องถิ่น การเยี่ยมชมแหล่งผลิตอาหาร ก็สามารถทำให้สัมผัสถึงประสบการณ์ในการท่องเที่ยว จึงควรมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและความทรงจำที่ดี ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Kim et al (2012) ด้านการนำเสนอและถ่ายทอดเรื่องราวของอาหารจากคนในชุมชนและการสร้างมิตรภาพจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ณิชูพร ไช้มุกข์ และอรอุษา สุวรรณประเทศ (2563) ที่ได้กล่าวว่า การนำเสนออาหารที่แสดงถึงเอกลักษณ์และรสชาติเฉพาะของชุมชนสามารถดึงดูดและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ในส่วนประเพณี และวัฒนธรรมด้านอาหาร เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่นที่จะนำมาสร้างเป็นประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิตา สกุศลรัตนกุลชัย และ

กรรณิกา สงวนสินธุกุล (2563) ซึ่งพบว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารพื้นถิ่นที่เป็นจุดเด่นของแต่ละพื้นที่สามารถดึงดูดและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (HV) คุณค่าการดำรงชีวิต (LV) คุณค่าความแท้จริง (AV) คุณค่าความงาม (AEV) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV) ด้านคุณค่าทางสังคม (SV) คุณค่าทางการศึกษา (EDV) คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV) และคุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV) มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยหากคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น จะทำให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารเพิ่มขึ้น ทั้งนี้มีเพียง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความแท้จริง (AV) คุณค่าในการอนุรักษ์ (CV) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (EV) คุณค่าทางสังคม (SV) และคุณค่าทางเอกลักษณ์ (IV) ที่จะสามารถพยากรณ์ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร แสดงได้ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและการสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

สรุป

จากผลการวิจัยพบว่าคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้น มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกัน โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางประวัติศาสตร์ การดำรงชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่น สัมผัสได้ถึงความแท้จริงและความงาม มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการอนุรักษ์ การเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกับคนในท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความบันเทิงจากกิจกรรมการท่องเที่ยว การเลือกซื้อสินค้าท้องถิ่น การเยี่ยมชม เทศกาลประเพณีต่างๆ สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ความประทับใจเกิดเป็นความทรงจำที่ดีและเกิดการบอกต่อ

ข้อเสนอแนะ

คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้น ส่งผลต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและประสบการณ์จากการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ ในการออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และการนำมรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นสิ่งสนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ภาครัฐสามารถนำไปวางแผนและกำหนดนโยบายการขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวในสถานการณ์การท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป และชุมชนสามารถนำไปพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับกับนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ควรมีการศึกษาเพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานวิจัยมีข้อสรุปที่ชัดเจน และการนำผลการวิจัยมาศึกษาต่อในประเด็นด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว และการเพิ่มมูลค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564, จาก http://mots.go.th/more_new_new.php?cid=630.

- กฤตวิทย์ กฤตมโนรณ และ ศุภกร ดิษฐพันธ์. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหารผ่านอัตลักษณ์อาหารทั้ง 4 ภูมิภาค. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(2), 139-151.
- ญาณภา บุญประกอบ และคณะ. (2560). อาหารพื้นถิ่นกับกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง จังหวัดชัยนาท. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(พิเศษ), 93-108.
- ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์ และ สันติธร ภูริภักดี. (2563). โมเดลคุณค่าประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 10(2), 189-207.
- ณัฐพร ไช้มุข และ อรอุษา สุวรรณประเทศ. (2563). จากภูมิปัญญาพื้นบ้านสู่สำหรับอาหารเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งหลวง อำเภอศรีมหาศ จังหวัดสุโขทัย และชุมชนบ้านวังวน อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*, 13(1), 109-127.
- นิमित ชุ่มสั้น และ อุมารณ สมกาย. (2564) ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ส่งผลต่อการแบ่งปัน ประสบการณ์: การศึกษาตัวแปรส่งผ่านและตัวแปรกำกับ. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 43(3), 40-63.
- นันทลิน อินทุพัฒน์. (2563). ศักยภาพของชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(2), 61-73.
- พนิต มงคลธรรมรัตน์. (2561). กฎหมายส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: การพัฒนาและอุปสรรคของประเทศไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*, 9(1), 69-69.
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต. (2563). กระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำในจังหวัดราชบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(2), 16-28.
- พรธณี สอนเพลง และคณะ. (2559). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร. *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว*, 4(2), 38-45.
- ภูริ ชุณหะวัณ. (2560). ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(ฉบับพิเศษ), 321-332.
- สาธิตา สกุรัตน์กุลชัย และ กรรณิกา สงวนสินธุกุล. (2563). การศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่ที่มีบริบทต่างกัน กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม. *กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

- สาธิตา สกุรัตนกุลชัย และ กรรณิกา สงวนสินธุกุล. (2563). การศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่ที่มีบริบทต่างกัน กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง*, 18(1), 1-18.
- Azavedo, M. (2019). Why Do Tourists Attend Cooking Classes? Some Indications from Thailand. *Academic Journal of Economic Studies*, 5(4), 44-51.
- Chaigasem, T., & Jecan, M. (2021). A Conceptual Framework of Gastronomy Tourism Development Focusing on Cultural Heritage Values in Maha Sarakham Province. *Journal of Psychology and Education*, 58(1), 5828-5841.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Fang, W. G., & Ariffin, A. A. M. (2021). Cultural Heritage Tourism: Determinants of Behavioral Intention to Visit a Historical City from Experiential Perspectives. *Journal of Tourism, Hospitality and Environment*, 6(22), 1-10.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Georghe, G. et al, (2014). Gastronomy Tourism a New Trend for Contemporary Tourism. *Cactus Tourism Journal*, 9(1), 12-21.
- Greg, R. (2017). The Role of Gastronomy in Tourism Development. *Proceeding of the 4th Congress of Noble House*, 2017, 1151-1159.
- Hussain, Z., Lema, J., & Agrusa, J. (2012). Enhancing the cultural tourism experience through gastronomy in the Maldives. *Journal of Tourism Challenges and Trends*, 5(2), 71-84.
- Kim, S. et al. (2019). Extraordinary or Ordinary: Food Tourism Motivations of Japanese Domestic Noodle Tourists. *Tourism Management Perspective Journal*, 29, 176-186.
- Kim, Y.G. et al. (2012). Construction and Validation of a Scale to Measure Tourist Motivation to Consume Local Food. *Tourism Management Journal*, 33(6), 1458-1467.
- Lunchprasith, T. (2018). The Relationship between Gastronomy and Community Development: A Case Study of Culinary Experiences Offered in Bang Nampheung Floating Market Prapadang Samut Prakarn, Thailand. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(4), 79-93.
- Saurabh, A., Sangeeta D., & Lomte, D. M. (2020). Gastronomy Tourism: Exploring Local Culture Through Food in The City of Lucknow. *Journal of Critical Reviews*, 7(14), 1007-1015.
- Solmaz, U., Akmeseb, H., Gunesc, E., & Aras, S. (2016). Gastronomy in Tourism. *Procedia Economic and Finance*, 39, 725-729,

Tudorache, P. (2016). The Important of Intangible Cultural Heritage in The Economy. *Pecedia Economic and Finance Journal*, 39, 731–736.

Walker, K., & Moscardo, G. (2014). Encouraging Sustainability Beyond the Tourist Experience: Ecotourism Interpretation and Values. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(8), 1175–1196.